

SKRIFTLIG FRÅGA TILL STATSRAÐ

Från Riksdagsförvaltningen  
2016-02-07  
Besvaras senast  
2016-02-17 kl. 12.00

Till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

**2015/16:759 Samtyckesbaserad lagstiftning**

Få saker är så kränkande för en människa som att bli utsatt för sexualbrott. Under 2014 anmäldes över 20 000 sexualbrott, varav 6 700 rubricerades som våldtäkt, enligt Brottsförebyggande rådet (Brå). Mörkertalet misstänks dock vara stort, och Brå bedömer att det verkliga antalet är fem till sex gånger större. Uppklaringsprocenten pendlar kring 20 procent.

Alliansregeringen genomförde förändringar så att fler fall av sexuella utnyttjanden kom att omfattas av lagstiftningen, vilket var positivt men otillräckligt.

Med nuvarande lagstiftning krävs att sexuella handlingar för att betraktas som kriminella utförs med någon form av våld eller hot, att personen tydligt har sagt nej eller att gärningsmannen utnyttjar en person som befinner sig i ett särskilt utsatt läge.

Genom införandet av samtyckesbaserad lagstiftning kommer i stället sexuella handlingar som genomförs utan motpartens samtycke att kriminaliseras.

Det finns flera goda skäl till att det vore önskvärt med samtyckesbaserad lagstiftning. Utgångspunkten är människors självklara rätt till sin egen kropp. Det är i grunden ett bakvänt tankesätt att vi, viken är fallet i dag, ska behöva säga nej till något vi inte vill, i stället för att säga ja till något vi önskar. Så fungerar inte lagstiftningen vid exempelvis egendomsbrott (om en person tar min egendom måste vederbörande kunna visa att den har gjort det med mitt godkännande), och samma princip borde gälla vid sexualbrott. Det handlar om rätten till sexuellt självbestämmande.

Ett argument som ibland anförs mot samtyckesbaserad lagstiftning är att det då skulle krävas någon form av avtal, kontrakt eller annat skriftligt medgivande, vilket de flesta anser som orimligt. Men argumentet blir ihåligt eftersom ingen förespråkare för samtyckeslagstiftning påstår att samtycke ska behöva ske skriftligt. Det är självfallet viktigt att definiera vad som menas med samtycke, men att det kan ske såväl muntligt som genom andra tydliga signaler är fullt rimligt.

En annan vanlig invändning är att det i domstolsprocesser fortfarande, liksom är fallet i dag, kommer att vara svårt att bevisa vem som har sagt vad – ord

kommer att stå mot ord. Det är ett korrekt påstående, men det är inget argument mot lagen som sådan. Det främsta syftet med lagen är att bidra till förändring av normer och attityder i dessa frågor och därmed i första hand fungera förebyggande.

Det handlar inte heller om omvänd bevisbörda. Det är en grundläggande princip i en rättsstat att åklagaren måste kunna visa, bortom rimligt tvivel, att ett brott har begåtts. Det gäller även med en samtyckesbaserad lagstiftning. Däremot flyttas fokus från att enbart handla om huruvida motparten tydligt sagt nej till att också handla om huruvida en misstänkt gärningsman har försäkrat sig om att samtycke föreligger. En högst rimlig förändring.

Bland jurister råder oenighet i frågan, men stödet för samtyckeslagstiftning ökar, enligt en undersökning presenterad av Dagens Juridik för något år sedan. Bland manliga advokater är motståndarna fortfarande i majoritet, men av de kvinnliga advokaterna är fler för än emot.

En samtyckeslag kommer inte att ensam lösa de problem som finns kring sexualbrott i dag. Den kommer å andra sidan inte heller att skapa de problem som motståndarna hävdar. Motsvarande lagstiftning finns redan i andra västländer, såsom USA, Storbritannien, Kanada, Australien och Belgien. Normgivningen i sig, tillsammans med bristen på hållbara invändningar, är tillräckliga skäl för att införa samtyckesbaserad lagstiftning.

Med anledning av ovanstående vill jag fråga justitie- och migrationsminister Morgan Johansson:

Har ministern och regeringen för avsikt, och i så fall när och på vilket sätt, att återkomma till riksdagen med förslag som innebär att samtyckesbaserad lagstiftning kan införas i Sverige?

.....

Jonas Jacobsson Gjörtlér (M)

Överlämnas enligt uppdrag

Anders Norin